

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. XII. Contritio charitate perfecta magis proprium peccatum actuale morale, quàm proprium peccatum originale: imò, si sit illimitata, directe magis detestatur proprium peccatum originale per ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

nino libera extra casum perplexitatis, non potest compenari honestis causis, sic neque in casu perplexitatis, cum altera malitia, scilicet contra castitatem, sit omnino libera, tum in esse physico, quam in esse moris. Nullam itaque video probabilitatem istius sententiae: si loquatur de actuali affectu voluntatis, est tantum conditionato.

Atque ex his sit impositus finis huic Conclusioni. Adde solummodo unum verbum, quod generaliter notandum est, nempe hanc comparationem seu appetitionem inter peccatum gravius, & levius; uti etiam appetitionem, seu comparationem inter peccatum proprium, & alienum, inter peccatum originale & actuale, has, inquam, comparationes seu appetitiones expressas & explicitas nequaquam requiri ad Contritionem justificativam extra Sacramentum, juxta dicta conclus. 6. in qua probavimus, quod non est necesse Contritionem charitate perfectam detestari singula peccata in particulari.

Satis ergo est, quod peccator de peccatis suis in generali sic doleat, ut illa proponat pro nullo evitando detrimento, aut consequendo commodo iterum committere, quia hoc ipso, quo sic dolet de peccatis suis quatenus sunt offensae Dei, implicite & virtualiter detestatur propria peccata graviora praevioribus.

Nunquid etiam magis detestatur proprium peccatum actuale, quam proprium peccatum originale? Accipe resolutionem:

CONCLUSIO XII.

Contritio charitate perfecta magis detestatur proprium peccatum actuale mortale, quam proprium peccatum originale: imo, si sit illimitata, directe magis detestatur proprium peccatum veniale, quam proprium peccatum originale per se sumptum; semper tamen originale praeviali detestatur indirecte.

Hae Conclusio plures habet partes, quae sigillatim explicandae veniunt. Prima est, & cui a nullo contradicitur, comparatio proprii peccati actualis mortalis, cum proprio peccato originali; illud autem, sci-

licet actuale mortale, magis appetitively detestandum esse nemo ignorat, nisi qui nescit essentiam istorum peccatorum. Quippe cum peccatum actuale propria contrahatur voluntate, originale vero voluntate aliena, indubie istud magis displicet Deo, tamquam magis voluntarium & magis aversum a Deo; adeoque magis nos obligat ad suam vitationem.

Hinc tota diversitas inter poenam unius, & poenam alterius peccati. Nam secundum sententiam Doctoris Seraphici, peccato originali non debetur poena ignis, sed tantum poena aeterna damni. Sic inquit Divus Bonaventura 2. distinct. 33. art. 3. qu. 1. Cum valde durum dicere videatur, quod parvuli cremabuntur igne materiali, ideo est alia poena mittitur, qua magis concordat pietati, fidei, & iudicio rationis; quod quia parvuli decedentes cum originali, carent iustitia & Spiritus sancti gratia, privantur in aeternum Dei visione; quia vero in carne sui seditas, ideo ponitur in loco vili, usque infernali; sed quia non habuerunt in se delectationem actualem peccati, nec in spiritu, nec in carne, ideo non sentiunt poene ignis acerbiteriam.

Huic sententiae subscribit Doctor Subtilis & Scotus, 2. distinct. 32. quaest. unica nu. 7. sub hac forma verborum: Per haec solvitur secunda quaestio, qua quaeritur, quid sit peccatum originale. Est enim formaliter carencia iustitiae originalis debita, & non qualitercumque debita, quia accipitur in primo parente, & in ipso amissa, cui correspondet poena damni duntaxat ex praemissa criminis transgressione proveniens.

Et quamvis Divus Augustinus admittere videatur in parvulis poenam ignis, dicens ferm. 14. de verb. Apostoli cap. 3. Venturus est Dominus & iudicaturus de vivis & mortuis, duas partes facturus est, dextram & sinistram. Sinistram dicitur: Ite in ignem aeternum, hoc est, combustionem aeternam. Dextris, Venite benedicti Patris mei percipite regnum. Hanc regnum nominat, hanc cum diabolo damnationem. Nullus reliquus est medius locus ubi ponere queas infantes: equidem mitissimam praedicat Ench. cap. 93. ibi: Mitissima sanee omnium poena erit eorum, qui praeter peccatum quod originale traxerunt, nullum insuper addiderunt.

Et lib. 1. contra Julianum cap. 11. loquens de poena parvulorum: Qua (inquit) qualis & quanta, quamvis definire non possum, non audeo tamen dicere, quod eis, ut nulli essent, quam ut ibi essent, potius exspectet. Quis ergo prudenter potest ambigere, an si alterutrum peccatum esset committendum, actuale mortale, vel originale, hoc illi praefendum fore? Prima ergo pars Conclusionis est communis & certa.

Secunda pars satis dubia apparet, nam peccato

412. Diversitas inter poenam peccati actualis & originalis. Parvuli non cremabuntur igne materiali secundum D. Bonavent.

& Scotus;

413. Contrarium videtur admittere D. Aug.

414.

408. Propositio sententia Henricus.

409. Rejicitur ab Augustino.

411. Concl. 12.

Rationes
dubitan-
de secunda
parte Con-
clus.

cato originali, ut jam jam diximus, debetur poena aeterna saltem damni, id est, aeterna carentia divinae visionis, peccato autem veniali, quantumcumque gravi, tantum poena temporalis; adeoque originale magis videtur displicere Deo, & ex consequenti magis vitandum & detestandum, quam quodcumque veniale.

Accedit, quod Contritio necessario detestatur peccatum originale, utpote verum peccatum mortale; veniale autem non detestatur, nisi sit illimitata, & ideo signanter in Conclusionem additur illa particula: *si sit illimitata.*

415.
Probatur 2.
pars. Con-
clus.

Nihilominus Conclusionem nostram tenent Lugo hic disp. 5. sect. 5. Arriaga disp. 9. sect. 4. & Dicastillo disp. 2. cubio 10. Ratio fundamentalis est, quia qualitercumque consideretur peccatum originale, sive physicè, ut est actuale peccatum Adami transfundendum in posteros, sive moraliter, ut illud nobis inexistit, & nos reddit dignos odio Dei, seu privat justitià originali, semper verissimè dicitur, quod peccatum originale non sit nobis physicè voluntarium, sed tantum moraliter, quatenus nostra voluntas non physicè, sed moraliter solum posita fuit in voluntate Adami, cum è contra semper verum sit dicere: peccatum veniale illud personaliter operanti est physicè voluntarium; ergo quodcumque peccatum veniale magis dependet à nostra voluntate, utique physicè & cum potestate physica illud impediendi; cum peccatum originale solum dependeat moraliter, ita ut non possim illud impedire, nisi dependenter ab alterius voluntate. Quid ergo mirum si magis debeam detestari & magis praecavere, quod magis mihi libetum est, ut fiat, vel non fiat?

416.
Conjunctio
voluntatis
cum Deo
magis
opponitur
peccatum
veniale
personale,
quam
originale.

Num actus dilectionis Dei, & per consequens Contritio charitate perfecta, moraliter dumtaxat dependet à propria voluntate penitentis? Nonne physicè? Quam maxime; & propterea tendit ad conjungendam voluntatem penitentis cum Deo; illi autem conjunctioni magis opponitur peccatum veniale personale; quam mortale originale; quamvis enim per hoc Deus etiam avertatur à nobis, nostra tamen voluntas non avertitur physicè à Deo, sicut per peccatum veniale personale; possit namque peccatum physicè alienum, moraliter tantum meum, summopere mihi displicere, ac proinde mea voluntas per proprium affectum physicè manere conjuncta Deo, ad quam conjunctionem maxime dilectio inclinat, & ideo magis detestatur, quod magis illi conjunctioni repugnat.

417.
Non potest
quis com-
mittere pec-
catum 16.

Si ergo aliquis habeat debitum contrahendi maculam originalem, non potest committere peccatum veniale, ut eam non contrahat; nam contrahendo maculam non peccat, sed

antea peccavit, quando incurrit debitum, ut proinde macula illa pro tunc, potius habeat rationem poenae aut mali physici, quam rationem peccati, aut mali moralis; jam autem ad evitandam poenam etiam aeternam, aut malum aliquid physicum, neutiquam licet peccare vel solum venialiter; implicat enim peccatum esse licitum, peccatum, inquam, quò tale; quamquam subinde fieri possit, ut actio, quae alioquin esset peccaminosa, fiat licita, quando est necessaria ad evadendum grave aliquid malum, ut patet in illis, quae tantum sunt praecipua aut prohibita jure positivo.

An forte existimas, quod existens in statu peccati habitualis, possit peccare venialiter, ut ab illo statu tali medio exeat? Si aliquis sciret, inquit Lugo supra n. 60. se esse in statu peccati, & putaret se non posse, nisi per Sacramentum Penitentiae liberari, ad illudque obtinendum necesse esset mentiri venialiter; certum est, quod non posset licitè facere, sed deberet eligere manere in statu peccati, non solum per unum instantem, sed per multos annos; nam manere in peccato habituali non est peccare, nec dignum novà poenà, sed perseverantia mortalis culpae praeterita. Quod etiam verum putat Eminentissimus, tametsi immineret periculum aeternae damnationis.

Sed hoc nimis durum videtur Arriaga supra n. 36. tum propter infinita quasi peccata mortalia, quae licet physicè liberè, moraliter tamen quasi necessario sequuntur aeternam damnationem; tum maxime propter perpetuum inimicitiam cum Deo, planè necessario conjunctam cum aeterna damnatione. Videtur, inquit hic Auctor, omnino dicendum fore, Deum tunc magis contentum, si illud mendacium leve admitterem, ut in ejus amicitiam in perpetuum redirem; quam si eligerem potius ejas esse perpetuum hostem. Haec ille, satis pie, si satis verè; at non satis verè, si verum est, quod communiter docetur; Deum nullatenus posse dispensare in praecipuo prohibente mendacium.

Ut sit de hoc casu, qui est planè metaphysicus, saltem extra periculum damnationis aeternae, ut vitetur permanentia in statu peccati habitualis, non licet venialiter mentiri; ergo similiter ut vitetur macula peccati originalis.

Sed contra: Ratio disparitatis est, quod qui habet debitum contrahendi maculam originalem, nondum sit inimicus Dei, sicut ille, qui existit in statu peccati habitualis. Ergo licet hic ut exeat à statu, in quo est, non possit eligere peccatum veniale; eundem ille poterit, ne in statu hujusmodi constitutatur.

Respon-

Peccatum
veniale est
physicè vo-
luntarium,
originale
solum mo-
raliter.

418.
An exi-
tu statu
peccati
habituali
possit
venialiter
mentiri
ut
obtinere
Sacramen-
tum
Penitentiae
licite?

419.
An exi-
tu statu
peccati
habituali
possit
venialiter
mentiri
ut
obtinere
Sacramen-
tum
Penitentiae
licite?

420.
An exi-
tu statu
peccati
habituali
possit
venialiter
mentiri
ut
obtinere
Sacramen-
tum
Penitentiae
licite?

421.
An exi-
tu statu
peccati
habituali
possit
venialiter
mentiri
ut
obtinere
Sacramen-
tum
Penitentiae
licite?

422.
An exi-
tu statu
peccati
habituali
possit
venialiter
mentiri
ut
obtinere
Sacramen-
tum
Penitentiae
licite?

423.
An exi-
tu statu
peccati
habituali
possit
venialiter
mentiri
ut
obtinere
Sacramen-
tum
Penitentiae
licite?

424.
An exi-
tu statu
peccati
habituali
possit
venialiter
mentiri
ut
obtinere
Sacramen-
tum
Penitentiae
licite?

425.
An exi-
tu statu
peccati
habituali
possit
venialiter
mentiri
ut
obtinere
Sacramen-
tum
Penitentiae
licite?

Respondeo negando Consequentiam; nam licet in eo sit disparitas, in hoc tamen est paritas, quod sicut prior permanet in statu peccati habitualis sine novo peccato, ita posterior sine novo peccato constituitur in statu peccati originalis; siquidem stante debito contrahendi maculam originalem, etiam cum expli. ita voluntione non contrahendi, nihilominus illam contrahet.

Si autem à me quaritur, an ergo cui daretur optio, vel privilegii exemptionis ab omni veniali peccato, vel preservationis ab omni originali macula, deberet eligere privilegium exemptionis ab omni veniali?

Respondeo citius negativè; quia hoc non est peccare venialiter, sed tantum permittere peccatum veniale ad evitandum damnum illud spirituale, quod incurritur per contractionem maculæ originalis, quod non videtur illicitum, cum frequenter homines licitè se exponant periculo peccati venialis, etiam ad solum damnum temporale evitandum.

Interim putat Cardinalis suprà n. 63, loquendo de debito majoris perfectionis, præeligendam esse immunitatem ab omni peccato actuali veniali potius, quam preservationem à contrahenda macula originali in primo instanti conceptionis. Nam licet, inquit, possit & debeat aliquis subire aliquando periculum peccandi venialiter, ut satisficiat debito sui muneris vel charitatis; in casu tamen nostro detrimentum illud contrahendi maculam unico instanti, non videtur esse tanti ponderis, ut charitas bene ordinata & fervor dilectionis Dei, ac odium offensæ divinæ, non magis fugiat & horreat offensam actualem Dei, ac proinde eligat potius carere illo alio privilegio & gratiâ Dei per unum instant, quam subire illud periculum certissimè offendendi Deum. Hæc Lugo.

Ratio autem est, quod contrahere maculam, seu esse in peccato, non est peccare, non est offendere Deum, non est affectu averti à Deo; sed pati aversionem Dei, odium & indignationem, ac inimicitiam propter peccatum præteritum non condonatum: charitas autem magis inclinat hominem ad non offendendum Deum, ad non avertendum affectum nostrum à Deo, ad non adversandum Deo per voluntatem, quod fit per quodlibet peccatum actuale, quam ad procurandum affectum & amorem Dei erga nos: ergo magis inclinat ad impediendam offensam Dei, quam ad procurandam veniam offensæ præteritæ, seu amicitiam ac benevolentiam Dei erga nos. Hucusque Eminentiſſimus.

Quæ ratio, si vera est, probat primò, preservationem Deiparæ ab omni peccato

veniali, majus fuisse privilegium, quam preservationem à contractione peccati originalis. Qui ergo illud concedunt, quomodo hoc possunt negare? Probat secundò, charitatem magis inclinare ad permanendum toto tempore vitæ, secluso periculo æternæ damnationis, in peccato originali, quam ad permittendum vel unicum peccatum veniale. Quod an Cardinalis admitteret, nescio; neque multum curo, cum sint speculationes prorsus inutiles; ut etiam illa quæ sequitur, & ideo breviter eam expeditio.

Quæritur, si aliquis vel deberet peccare venialiter in propria persona, vel originaliter mortaliter in aliena voluntate, quid cui foret præferendum? Ex dictis constat præeligendum peccatum mortale in alia persona, sive peccatum originale mortale secluso semper periculo æternæ damnationis, quod annectitur illi originali, & non veniali.

Si objecias: ex duobus malis sive peccatis minus est eligendum; atqui peccatum originale mortale majus est quam peccatum veniale personale: ergo veniale est eligendum.

Respondeo distinguendo Majorem; ex duobus malis sive peccatis, à me physicè committendis, eligendum est minus, concedo Majorem; ex duobus malis seu peccatis, uno à me physicè committendo, altero tantum moraliter, eligendum est minus, nego Majorem. Iam autem, qui peccat in aliena voluntate, tantum moraliter, peccat. Sicut ergo non licet peccare venialiter, ut proximus meus evitet peccatum mortale personale, ita quoque illicitum est peccare venialiter, ut ego evitem peccatum originale, quod physicè est alienum, estò moraliter sit proprium, id est, operetur eundem effectum in me, ac si physicè esset meum; effectum, inquam, non omnem omnino, quia per illud mea voluntas physicè non avertitur à Deo; sed effectum iræ & indignationis divinæ, quæ Deus avertitur à me, & punit illud in me æternâ penâ damni, & fortè sensûs.

Si inferas: ergo magis debeo fugere peccatum originale, quoniam dignum majori odio. Respondeo distinguendo Consequens: magis debeo fugere, ut ego illud physicè non faciam, concedo totum; ut non faciam moraliter, nego Consequentiam. Deus namque magis odit peccatum mortale alienum, quam veniale proprium, & tamen, ut dicam Conclusionem sequenti, hoc debeo magis fugere.

Omitto quosdam inveniri Magistros, aliàs doctissimos (sic eos nominat Conarius tractatu de statu parvulorum cap. 25.) qui satis, teste hoc Auctore, con-

ex quo Auctor aliqui infert.

Petis peccandum originaliter mortaliter, quam venialiter peccat.

424. Obiectio.

Solvitur.

Qui peccat in aliena voluntate, potius peccat venialiter quam ipse peccat.

425. Replica solvitur.

An peccatum originale sit minimum omnium peccatorum.

fidenter affirmant, peccatum illud (puta originale) esse omnium peccatorum minimum, minusque veniali, minoremque poenam ei deberi, quam peccato veniali; & ideo aeternam poenam ei non deberi ratione suae gravitatis, sed ratione subjecti, scilicet hominis, qui sine gratia invenitur, per quam solum fit remissio poenae; sicuti similiter peccato veniali poena aeterna aliquando debetur non ratione sui, sed ratione conditionis subjecti, in quo est, quando scilicet invenitur in aliquo damnato. Esse autem omnium peccatorum minimum, inde sibi persuadent, quia minimum habet de voluntario; non enim est voluntarium voluntate (ut inquit) istius personae, sed voluntate principij naturae tantum; peccatum autem actuale, etiam veniale, est voluntarium voluntate ipsius in quo est. Haecenus Conrius, qui plurimis argumentis illam opinionem conatur evertere, tanquam multum abhorrentem à sensu B. Augustini de peccato originali, de quo ejus poenis. Vide Auctorem allegatum.

Conrius.

426. Peccatum originale quò moraliter meum est minimum, maximum quò physice peccatum alienum.

427. Cui poena peccati originalis videtur horribilis dura & iniusta ex D. Aug.

Ratio gravitatis primi peccati ex eodem.

Quantum ad me attinet, judico, peccatum originale, quò moraliter meum, esse minimum, saltem inter peccata mortalia, quia minus mihi voluntarium, imò nullo modo voluntarium physice, tam secundum actum physicum, quàm in esse peccati; interim esse maximum, quò physice peccatum alienum, in tantum ut non solum voluntati physice illud operanti, id est, Adamo, sed etiam ejus posteris meruerit poenam aeternam damni, & forte sensus. Enimvero Christo teste: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.* Joan. 3. v. 5.

Sed haec poena, inquit S. Augustinus l. 2. de Civit. c. 12. *ideo dura & iniusta sensibus videtur humanis, quia in hac infirmitate moribundorum sensuum deest ille sensus altissima purissimaque sapientiae, quo sensiri potest, quantum nefas in illa prima pravacatione commissum sit. Quantum enim magis homo fruebatur Deo, tanto maiore impietate dereliquit Deum, & factus est malo dignus aeterno, qui hoc in se peremit bonum, quod esse posset aeternum.*

Et lib. 14. de Civit. c. 12. assignans rationem gravitatis primi peccati sic ait: *Hoc itaque de uno cibi genere non edendo ubi aliorum tantae copiae subiacebat, tam leve praeceptum ad observandum, tam breve ad memoriam retinendum, ubi praesertim nondum voluntati cupiditas resistebat, quod de poena transgressionis postea subsecutum est, tanto maiore iniustitia violatum est, quanto faciliore posset observantia custodiri.*

Itaque respectu Adami fuit peccatum grande, quia cum maxima libertate ab ipso physice commissum; respectu autem posterorum, qui in Adamo tantum peccaverunt, minimum inter omnia mortalia, quae propria voluntate physice perpetrant; unde etiam miris-

simam poenam in ipsis punitur, cum tamen in Adamo longè graviorem poenam habuisset. An autem propter defectum voluntarii in posteris debeat dici minus peccatum quàm veniale, an verò simpliciter majus, quia privat ipsos gratia sanctificante, & efficit dignos aeternam poenam damni; quaestio est de nomine, de qua parùm curandum, quando constat de re, scilicet de periculo aeternae damnationis, quod annectitur peccato originali, minimè autem veniali.

Et ideo addidi in Conclusionem *ly Per se sumptum*, id est, seculo periculo aeternae damnationis. Nam propter illud periculum magis tenemur fugere peccatum originale, quàm veniale; adeò ut permissio peccati Adae in eo, qui commodè potuisset illud impedire, fuisset mortalis; & similiter foret mortalis omnis remedii ab originali liberativi; cum tamen permissio peccati venialis, similiter omnis remedii liberativi à peccato veniali, solum possint esse peccata venialia.

Ex quo fit, quòd Contritio charitate perfecta queat stare cum peccato veniali, nullatenus autem cum peccato originali; ideoque indirectè magis detestatur peccatum originale, quàm veniale, quae est ultima pars Conclusionis. Enimvero quoniam Contritio charitate perfecta reconciliat hominem Deo, impossibile est, ut non detestetur omne illud, quod reconciliationem potest impedire, prout certò certius impedit peccatum originale non retractatum.

Relat comparatio proprii peccati cum peccato alieno, de qua erit

CONCLUSIO XIII.

Contritio charitate perfecta magis detestatur proprium peccatum mortale, immo, si sit illimitata, proprium peccatum veniale, quàm peccatum mortale alienum.

Deo, si sit illimitata; quia Contritio charitate perfecta non necessariò detestatur peccatum veniale, ut mox diximus, ac proinde non necessariò detestatur peccatum veniale proprium pra mortali alieno. Hoc notato, Probatur Conclusio, quae est communis, quia nunquam licet admittere etiam minimum veniale, ad evitandum gravissimum mortale alienum: ergo minimum veniale proprium est magis detestabile, quàm gravissimum mortale alienum. Consequentia est evidens. Antecedens probatur ex illo Axiomate: *Non sunt facienda mala, ut evitentur bona, quod desumptum*

428. An propter defectum voluntarii originale debeat dici minimum, quòd est de nomine.

429. Contritio charitate perfecta potest stare cum veniali, scilicet cum quoque originali.

430. Quae ad peccatum originale pertinet.

431. Probatur conclusio quia licet peccare venialiter sit vitiosius peccatum mortale alienum.